

I

(Lēģislatīvi akti)

REGULAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2021/167

(2021. gada 10. februāris),

ar ko groza Regulu (ES) Nr. 654/2014 par Savienības tiesību īstenošanu starptautiskās tirdzniecības noteikumu piemērošanai un izpildei

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 207. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc lēģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽¹⁾,

tā kā:

- (1) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 654/2014 ⁽²⁾ izveido kopīgu tiesisko regulējumu Savienības tiesību īstenošanai saskaņā ar starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem atsevišķās konkrētās situācijās. Viena no minētajām situācijām attiecas uz strīdu izšķiršanas mehānismiem, kas ieviesti ar Nolīgumu par Pasaules Tirdzniecības organizācijas ("PTO") izveidošanu un ar citiem starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem, tostarp reģionāliem vai divpusējiem nolīgumiem. Regula (ES) Nr. 654/2014 ļauj Savienībai apturēt koncesijas vai citas saistības saskaņā ar starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem pēc tam, kad ir pabeigtas strīdu izšķiršanas procedūras.
- (2) Regula (ES) Nr. 654/2014 neattiecas uz situācijām, kad Savienībai ir tiesības rīkoties, reaģējot uz pasākumu, ko saglabā spēkā trešā valsts, bet strīdu izšķiršana iztiesāšanas ceļā ir bloķēta vai citādi nav pieejama, jo trešā valsts, kura pasākumu ir pieņēmusi, nesadarbojas.
- (3) PTO Strīdu izšķiršanas padome nav spējusi aizpildīt atlikušās vakances savā PTO Apelācijas institūcijā ("PTO Apelācijas institūcija"). PTO Apelācijas institūcija nespēj pildīt savu funkciju no brīža, kad tajā ir palikuši mazāk par trim PTO Apelācijas institūcijas locekļiem. Kamēr minētā situācija nav novērsta un lai saglabātu PTO strīdu izšķiršanas sistēmas pamatprincipus un iezīmes un Savienības procesuālās tiesības notiekošos un turpmākos strīdos,

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta 2021. gada 19. janvāra nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2021. gada 3. februāra lēmums.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 654/2014 (2014. gada 15. maijs) par Savienības tiesību īstenošanu starptautiskās tirdzniecības noteikumu piemērošanai un izpildei un ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 3286/94, ar ko nosaka Kopienas procedūras kopējās tirdzniecības politikas jomā, lai nodrošinātu Kopienas tiesību īstenošanu saskaņā ar starptautiskās tirdzniecības noteikumiem, jo īpaši tiem, kas ieviesti Pasaules tirdzniecības organizācijas aizgādībā (OV L 189, 27.6.2014., 50. lpp.).

Savienība ir centusies vienoties par pagaidu kārtību apelācijas arbitražai saskaņā ar PTO Vienošanās par noteikumiem un procedūrām, kas reglamentē strīdu izšķiršanu ("PTO Vienošanās par strīdu izšķiršanu"), 25. pantu. Minēto pieeju Padome apstiprināja 2019. gada 27. maijā, 2019. gada 15. jūlijā un 2020. gada 15. aprīlī, un tā tika atbalstīta Eiropas Parlamenta 2019. gada 28. novembra rezolūcijā par PTO Apelācijas institūcijas krīzi. Ja PTO dalībvalsts atsakās ievērot šādu kārtību un iesniedz apelāciju nefunkcionējošai PTO Apelācijas institūcijai, strīda izšķiršana faktiski tiek bloķēta.

- (4) Līdzīga situācija varētu rasties saskaņā ar citiem starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem, tostarp reģionāliem vai divpusējiem nolīgumiem, ja trešā valsts nesadarbojas tā, kā tas ir nepieciešams, lai strīdu izšķiršana darbotos, piemēram, neieceļ šķīrējtiesnesi, un nav paredzēts mehānisms, kas nodrošinātu strīdu izšķiršanas darbību šādā situācijā.
- (5) Ja strīdu izšķiršanas tiek bloķēta, Savienība nevar panākt starptautiskās tirdzniecības nolīgumu izpildi. Tādēļ ir lietderīgi paplašināt Regulas (ES) Nr. 654/2014 darbības jomu, attiecinot to arī uz šādām situācijām.
- (6) Minētajā nolūkā Savienībai vajadzētu būt iespējai ātri apturēt koncesijas vai citas saistības saskaņā ar starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem, tostarp reģionāliem vai divpusējiem nolīgumiem, ja nav iespējams efektīvi piemērot saistošu strīdu izšķiršanu, jo trešā valsts nesadarbojas, lai padarītu šādu piemērošanu iespējamu.
- (7) Ir lietderīgi arī noteikt, ka tad, ja tiek veikti pasākumi, lai ierobežotu tirdzniecību ar trešo valsti, šādiem pasākumiem vajadzētu attiekties tikai uz zaudējumu vai samazinājumu, kas Savienības komerciālajām interesēm radīts ar attiecīgās trešās valsts pasākumiem, atbilstoši Savienības saistībām saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.
- (8) Pasākumi, kas jāpieņem saskaņā ar šo regulu, īpaši attiecas uz starptautisko tirdzniecību tādā ziņā, ka tie galvenokārt ir paredzēti, lai regulētu šādu tirdzniecību, un tiem ir tieša un tūlītēja ietekme uz to, tāpēc tie ir Savienības ekskluzīvā kompetencē saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 207. pantu ⁽³⁾.
- (9) Pakalpojumi un intelektuālā īpašuma tiesības ir nozīmīga pasaules tirdzniecības daļa, kas aizvien palielinās, un uz tiem attiecas starptautiskās tirdzniecības nolīgumi, tostarp reģionāli vai divpusēji Savienības nolīgumi. Tādēļ pasākumi attiecībā uz pakalpojumu tirdzniecību un intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem būtu jāiekļauj Savienībai pieejamo tirdzniecības politikas pasākumu darbības jomā, lai Regulu (ES) Nr. 654/2014 padarītu konsekventāku un iedarbīgāku.
- (10) Ar šo regulu būtu jānodrošina izpildes mehānisma saskaņota piemērošana tirdzniecības strīdos, kas saistīti ar starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem, tostarp reģionāliem vai divpusējiem nolīgumiem. Savienības starptautiskās tirdzniecības nolīgumu tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības nodaļu izpildes mehānisms ir neatņemama Savienības tirdzniecības politikas daļa, un šī regula tiktu piemērota koncesiju vai citu saistību apturēšanai un pasākumu pieņemšanai, reaģējot uz minēto nodaļu pārkāpumiem, ja un ciktāl šādi pasākumi ir atļauti un attaisnojami apstākļu dēļ.
- (11) Regulas (ES) Nr. 654/2014 pārskatīšanas klauzulai būtu jāattiecas arī uz minētās regulas grozījuma piemērošanu, kas ieviests ar šo regulu.
- (12) Tādēļ Regula (ES) Nr. 654/2014 būtu attiecīgi jāgroza,

⁽³⁾ Tiesas 2017. gada 16. maija atzinums 2/15, ECLI:EU:C:2017:376, 36. punkts.

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

1. pants

Regulu (ES) Nr. 654/2014 groza šādi:

1) regulas 1. panta b) punktu aizstāj ar šādu:

“b) atjaunot līdzsvaru starp koncesijām vai citām saistībām tirdzniecības attiecībās ar trešām valstīm, ja režīms, ko piemēro precēm vai pakalpojumiem no Savienības, tiek mainīts tādā veidā, kas skar Savienības intereses.”;

2) regulas 2. panta b) punktu aizstāj ar šādu:

“b) “koncesijas vai citas saistības” ir tās tarifa koncesijas vai citas saistības, vai arī priekšrocības preču tirdzniecības vai pakalpojumu jomā vai attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, ko Savienība ir apņēmusies piemērot tirdzniecībā ar trešām valstīm atbilstīgi starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem, kuru līgumslēdzēja puse tā ir.”;

3) regulas 3. pantu groza šādi:

a) iekļauj šādu punktu:

“aa) pēc PTO ekspertu grupas ziņojuma izplatīšanas, kurā pilnībā vai daļēji apstiprinātas Savienības iesniegtās prasības, ja apelāciju saskaņā ar PTO Vienošanās par strīdu izšķiršanu 17. pantu nevar pabeigt un ja trešā valsts nav piekritusi pagaidu apelācijas arbitražai saskaņā ar PTO Vienošanās par strīdu izšķiršanu 25. pantu.”;

b) iekļauj šādu punktu:

“ba) tirdzniecības strīdos, kas saistīti ar citiem starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem, tostarp reģionāliem vai divpusējiem nolīgumiem, ja iztiesāšana nav iespējama, jo trešā valsts neveic pasākumus, kas vajadzīgi, lai strīdu izšķiršanas procedūra darbotos, tostarp nepamatoti kavē izskatīšanu – līdz tādām apmēram, kas ir nesadarbošanās.”;

c) panta d) punktu aizstāj ar šādu:

“d) gadījumos, kad PTO dalībvalsts groza koncesijas vai saistības saskaņā ar 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību (GATT 1994) XXVIII pantu vai Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību (GATS) XXI pantu, ja nav bijusi vienošanās par kompensējošiem pielāgojumiem un – attiecībā uz pakalpojumiem – ja kompensējošie pielāgojumi nav veikti atbilstoši arbitražas lēmumiem saskaņā ar GATS XXI pantu.”;

4) regulas 4. panta 2. punktu groza šādi:

a) iekļauj šādu apakšpunktu:

“ba) ja tiek veikti pasākumi, lai ierobežotu tirdzniecību ar trešo valsti situācijās, kas minētas 3. panta aa) vai ba) punktā, šādu pasākumu apjoms attiecas tikai uz minētās trešās valsts pasākumu radīto zaudējumu vai samazinājumu Savienības komerciālajām interesēm.”;

b) punkta d) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“d) ja tirdzniecībā ar trešo valsti koncesijas vai saistības groza vai atsauc sakarā ar GATT 1994 XXVIII pantu un saistīto vienošanos (*) vai GATS XXI pantu un saistītajām īstenošanas procedūrām, tās ir praktiski līdzvērtīgas koncesijām vai saistībām, ko grozījusi vai atsaukusi minētā trešā valsts, saskaņā ar nosacījumiem, kurus paredz GATT 1994 XXVIII pants un saistītā vienošanās vai GATS XXI pants un saistītās īstenošanas procedūras.

(*) Vienošanās “XXVIII panta interpretācija un piemērošana”.”;

5) regulas 5. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktam pievieno šādus apakšpunktus:

- “ba) saistību apturēšana attiecībā uz pakalpojumu tirdzniecību un ierobežojumu noteikšana pakalpojumu tirdzniecībai;
- bb) saistību apturēšana attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, ko noteikusi Savienības iestāde vai aģentūra un kas ir spēkā visā Savienībā, un šādu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības vai to komerciālās izmantošanas ierobežojumu noteikšana attiecībā uz tiesību subjektiem, kuri ir attiecīgās trešās valsts valstspiederīgie;”;

b) iekļauj šādus punktus:

“1.a Izvēloties pasākumus, kas jāpieņem saskaņā ar šā panta 1. punkta ba) apakšpunktu, Komisija vienmēr apsver pasākumus šādā hierarhiskā secībā:

- a) pasākumi, kas saistīti ar tādu pakalpojumu tirdzniecību, kuriem vajadzīga Savienībā derīga atļauja, kuras pamatā ir sekundārie tiesību akti, vai, ja šādi pasākumi nav pieejami,
- b) pasākumi, kas saistīti ar citiem pakalpojumiem jomās, kuras detalizēti reglamentē Savienības tiesību akti, vai, ja šādi pasākumi nav pieejami,
- c) pasākumi, par kuriem informācijas vākšana, kas veikta saskaņā ar 9. panta 1.a punktu, kā paredzēts 5. panta 1. b punkta a) apakšpunktā, ir apliecinājusi, ka tie neradītu nesamērīgu slogu attiecīgo valsts noteikumu administrēšanas procesam.

1.b Saskaņā ar 1. punkta ba) un bb) apakšpunktu pieņemtajiem pasākumiem piemēro šādus noteikumus:

- a) par tiem tiek vākta informācija, ievērojot 9. panta 1.a punktu;
- b) vajadzības gadījumā tos pielāgo ar īstenošanas aktu saskaņā ar 4. panta 1. punktu, ja pēc pārskatīšanas, kas veikta saskaņā ar 9. panta 1.a punktu, Komisija secina, ka pasākumi nav pietiekami efektīvi vai rada pārmērīgu slogu attiecīgo valsts noteikumu administrēšanas procesam. Šādu pārskatīšanu Komisija pirmo reizi veic sešus mēnešus pēc pasākumu piemērošanas dienas un pēc tam ik pēc divpadsmit mēnešiem;
- c) sešus mēnešus pēc šādu pasākumu izbeigšanas un pamatojoties cita starpā uz ieinteresēto personu ieguldījumu, kurā izvērtē pasākumu efektivitāti un darbību un izdara iespējamus secinājumus par turpmākiem pasākumiem, par tiem sagatavo novērtējuma ziņojumu.”;

6) regulas 6. pantam pievieno šādu punktu:

“3. Attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem terminu “valstspiederīgie” saprot tādā pašā nozīmē, kā tas lietots PTO Līguma par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem 1. panta 3. punktā.”;

7) regulas 7. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“c) gadījumos, kad PTO dalībvalsts atsauc vai groza koncesijas vai saistības saskaņā ar GATT 1994 XXVIII pantu vai GATS XXI pantu, ja attiecīgā trešā valsts piešķir Savienībai piemērotu un samērīgu kompensāciju pēc īstenošanas akta pieņemšanas saskaņā ar 4. panta 1. punktu.”;

8) regulas 9. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Saistībā ar šīs regulas piemērošanu Komisija pieprasa informāciju un viedokļus par Savienības ekonomiskajām interesēm konkrētās preču vai pakalpojumu nozarēs vai par konkrētiem intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, publicējot paziņojumu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai izmantojot citus piemērotus publiskās komunikācijas veidus, norādot laikposmu, kurā informācija jāsniedz. Komisija ņem vērā saņemto informāciju.”;

b) iekļauj šādu punktu:

“1.a Ja Komisija paredz pasākumus saskaņā ar 5. panta 1. punkta ba) vai bb) apakšpunktu, tā informē ieinteresētās personas, jo īpaši nozares apvienības, kuras ietekmē iespējamie tirdzniecības politikas pasākumi, un dalībvalstu publiskās iestādes, kas iesaistītas skarto jomu reglamentējošo tiesību aktu formulēšanā vai īstenošanā, un apspriežas ar tām. Nepamatoti neaizkavējot šādu pasākumu pieņemšanu, Komisija jo īpaši pieprasa informāciju par:

- a) šādu pasākumu ietekmi uz trešo valstu pakalpojumu sniedzējiem vai tiesību subjektiem, kas ir attiecīgās trešās valsts valstspiederīgie, un uz Savienības konkurentiem, šādu pakalpojumu lietotājiem vai patērētājiem vai intelektuālā īpašuma tiesību turētājiem;
- b) šādu pasākumu mijiedarbību ar attiecīgajiem dalībvalsts noteikumiem;
- c) administratīvo slogu, ko šādi pasākumi var radīt.

Komisija maksimāli ņem vērā šādās apspriedēs iegūto informāciju.

Komisija, ierosinot īstenošanas akta projektu saskaņā ar 8. pantu, dalībvalstīm sniedz paredzēto pasākumu analīzi.”;

9) regulas 10. pantu aizstāj ar šādu:

“10. pants

Pārskatīšana

1. Cik vien iespējams drīz pēc 2021. gada 13. februāra, bet ne vēlāk kā vienu gadu pēc minētās dienas Komisija pārskata šīs regulas darbības jomu, ņemot vērā jo īpaši tirdzniecības politikas pasākumus, kurus varētu pieņemt, kā arī tās īstenošanu, un par konstatēto ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei.

2. Rīkojoties saskaņā ar 1. punktu, Komisija veic pārskatīšanu, kuras mērķis ir šajā regulā paredzēt papildu tirdzniecības politikas pasākumus, ar ko aptur koncesijas vai citas saistības intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektu jomā.”.

2. pants

Šī regula stājas spēkā 2021. gada 13. februārī.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2021. gada 10. februārī

Eiropas Parlamenta vārdā –
Priekšsēdētājs
D. M. SASSOLI

Padomes vārdā –
Priekšsēdētāja
A. P. ZACARIAS